

Кузьо Ю.В., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шуст Н.Б., д.с.н., професор

ОЦІНКА ЯК СТАДІЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ

Ризик – можливість настання певних наслідків, які суб'єкт цивільних правовідносин міг передбачити та вчинити дії, що направлені на зменшення негативного впливу цих наслідків. Метою управління ризиком як процесу, спрямованого на виявлення, ідентифікацію, оцінку та вплив на ризик, є уникнення, контроль або мінімізація наслідків ризику [1].

Серед учених-цивілістів, які концептуалізували проблеми реалізації управління ризиком, можна назвати Н.І. Майданик, О. Андрєєву, О. Мельник, Д.А. Архипов, Ф.О. Вячеславов та Р.А. Крючков.

Загальне оцінювання ризику охоплює основні елементи процесу керування ризиком, а саме:

- 1) обмін інформацією та консультування;
- 2) установлення оточення;
- 3) загальне оцінювання ризику (зокрема, ідентифікація ризику, аналізування ризику та оцінювання ризику);
- 4) обробляння ризику;
- 5) моніторинг та критичне аналізування [2].

Розрізняються дві категорії – загальне оцінювання ризику та оцінювання ризику. Під загальним оцінюванням ризику розуміється спільний процес ідентифікації ризику, аналізування ризику та оцінювання ризику. Оцінюванням ризику є порівняння кількісно оцінених рівнів ризику з критеріями ризику, визначеними під час установлювання оточення, для того, щоб установити значення рівня й типу ризику. Загальне оцінювання ризику не є окремим видом діяльності, його треба повністю інтегрувати з іншими складниками процесу керування ризиком.

Наприклад, існує чотири основних компоненти визначення параметрів ризику банку: кількість ризику, якість управління ризиком, сукупний ризик та напрям ризику.

Сукупний ризик розглядається як узагальнений висновок, який відображає рівень занепокоєння органів нагляду, зважаючи як на кількість ризику, так і на якість управління ризиком, з урахуванням відносного значення кожного з цих аспектів. Сукупний ризик

оцінюється як високий, помірний або низький. Пом'якшувальні фактори (наприклад, страхування) можуть вплинути на оцінку сукупного ризику [3, с. 30-31].

Напрямок ризику є ймовірною зміною сукупного рівня ризику протягом наступних 12 місяців. Характеризується як такий, що зростає, стабільний або такий, що зменшується. Напрямок ризику впливає на стратегію нагляду, зокрема на те, які додаткові наглядові заходи можуть бути вжиті. Якщо напрям ризику такий, що зменшується, це вказує на те, що на основі наявної інформації протягом наступних 12 місяців можна очікувати зменшення сукупного ризику. Стабільний напрям вказує на те, що сукупний ризик, ймовірно, залишиться незмінним. Якщо напрям ризику такий, що зростає, це свідчить про те, що, за очікуваннями, сукупний ризик через 12 місяців збільшиться.

Оцінка ризику передбачає дослідження стану, ситуації (сценаріїв) з наявними ознаками небезпеки, невизначеності та випадковості. Вже на підставі такої оцінки здійснюється власне управління ризиком, тобто вчиняються певні дії в умовах небезпеки, невизначеності та випадковості [2]. І тому не останню роль на цьому етапі відіграє юридичне прогнозування та проектування, оскільки оцінка ризику забезпечує не тільки розуміння ризиків, їх причин та наслідків, а й визначення їх ймовірностей.

На етапі оцінки ризику доцільним видається використання таких підходів та методів до проектування та прогнозування. Зокрема, у правовому (юридичному) проектуванні можна використати розроблені соціологією права підходи, адаптувавши їх до потреб управління ризиком [4, с. 179]:

матриця ідей – створити різні варіанти рішень на основі кількох незалежних змінних. Як відомо, будь-яка діяльність залежить від різних обставин: наявності ресурсів, їх кількості та якості, строків, поставлених завдань, суб'єктів тощо. Встановлюючи варіанти із цих змінних, можна визначити найоптимальніший спосіб здійснення такої діяльності;

аналогія – визначити схожий об'єкт ризику і взяти за еталон модель управління ним;

асоціація – управління ризиком в іншій системі може підказати напрям та основні принципи управління у досліджуваній. При цьому передбачається поєднання засобів пристосування, їх модифікація;

реорганізація – підхід, протилежний асоціації, коли попередній процес управління ризиком перетворюється;

мозковий штурм – мобілізується весь інтелектуальний потенціал та генерується велика кількість варіантів, які у подальшому

зіставляються й обирається найоптимальніша модель управління ризиком [4, с. 180].

Спочатку оцінка визначає припущення про ризиковий характер діяльності, закріпленої правовими нормами. Під час реалізації права оцінка ризику зумовлює правові можливості управління ризиками, багато в чому підштовхує учасників суспільних відносин до залучення конкретних інструментів правового впливу на фактори і ситуацію ризику. У разі притягнення до юридичної відповідальності за вчинення правопорушення, пов'язаного з ризиковою поведінкою, оцінка дозволяє визначити обґрунтованість ризику [3, с. 24].

Отже, ми з'ясували сутності такої стадії управління ризиком, як оцінка, та прийомів її здійснення. Оцінка ризику хоч і не охоплює весь життєвий цикл ризику, втім має місце аж до останньої стадії.

Література

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 26 верес. 2019 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356.
2. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (IEC/ISO 31010:2009, IDT). ДСТУ IEC/ISO 31010:2013. Київ: Мінекономрозвитку України. 2015. 73 с.
3. Крючков Р.А. Риск в праве: генезис, понятие и управление: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Нижний Новгород, 2011. 27 с.
4. Ланде Д.В., Фурашев В.М., Юдкова К.В. Основи інформаційного та соціально-правового моделювання: навч. посіб. Київ: НТУУ «КПІ», 2014. 220 с.

УДК 347(043.2)

Куц К.С., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шуст Н.Б., д.с.н., професор

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА КОМЕРЦІЙНЕ НАЙМЕНУВАННЯ

Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні залишається предметом підвищеної уваги правознавців. Цього вимагає інтеграційний курс нашої держави з Європейським Союзом, процеси удосконалення українського законодавства відносно законодавства ЄС згідно з загальноприйнятими міжнародними стандартами. Вимагають більш ефективного забезпечення